

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษา 3 การรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3 ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่ 2 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล" สรุปผลได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษา 3 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3 ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่ 2 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
2. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3 ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่ 2 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษา 3 และการรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่ 2 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
4. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษา 3 การรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3 ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่ 2 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
5. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3 โดยใช้คะแนนเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษา 3 และคะแนนการรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู เป็นตัวพยากรณ์

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 2 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ปีการศึกษา 2534 สายบริหารธุรกิจ โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากวิทยาเขต 8 แห่ง ได้ตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 400 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีทั้งหมด 3 ฉบับ คือ

1. แบบวัดเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษา 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ จำนวน 26 ข้อ ประกอบด้วยข้อความที่ถามความรู้สึกของนักศึกษาเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษา 3 เป็นข้อความเชิงนิมิตและเชิงนิเสธ แบบวัดเจตคติฉบับนี้มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.7592

2. แบบสอบถามการรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ จำนวน 40 ข้อ ประกอบด้วยข้อความที่ถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง และพฤติกรรมการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง แบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.6844

3. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยยึดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ส.503) ของกรมสามัญศึกษาเป็นหลัก ประกอบด้วยข้อสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.40 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.30 - 0.60 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ฉบับนี้มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.8969

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบวัดเจตคติ แบบสอบถาม และแบบทดสอบไปทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างประชากรและเก็บรวบรวมข้อมูลคืนด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วยค่าที (t - test)

สรุปผลการวิจัย

1. เจตคติต่อวิชาสังคมศึกษา 3 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3 ของนักศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 2 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกระดับต่ำมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.0460
2. การรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3 ของนักศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 2 มีความสัมพันธ์กันในทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -0.0970
3. เจตคติต่อวิชาสังคมศึกษา 3 และการรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูของนักศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 2 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกระดับระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.1690
4. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษา 3 การรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3 มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ทำให้ไม่สามารถสร้างสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3 ได้

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่า เจตคติต่อวิชาสังคมศึกษา 3 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3 ของนักศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานในการวิจัยที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อวยชัย วยสุวรรณ (2521 : 45) สุรีย์รัตน์ ศิริรัตน์ (2530 : 101) อุดร ฤาชา (2531 : 183 - 185) นลินี นินทบดี (2532 : 92 - 93) และคาร์ลีน เค สโตเนอร์ (Darleen K. Stoner 1981 : 1088 - A) ที่พบว่า เจตคติมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลจากการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาที่มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3 มีแนวโน้มที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3 สูงตามไปด้วย และนักศึกษาที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3 จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3 ต่ำไปด้วย

ผลการวิจัยครั้งนี้ มีข้อค้นพบที่น่าสนใจเกี่ยวกับ ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษา 3 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3 ของนักศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 2 ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลอยู่ในระดับต่ำมาก คือ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ $.0460$ เท่านั้น สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็น เพราะว่า กลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 2 ซึ่งเรียนในด้านบริหารธุรกิจ การเรียนการสอนในระดับนี้จะ เน้นทางด้านวิชาชีพ เพื่อไปประกอบอาชีพ ในขณะที่วิชาสังคมศึกษา 3 เป็นวิชาพื้นฐานมีค่าหน่วยกิตเพียง 2 หน่วยกิต (วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา 2530 : 66) อาจทำให้นักศึกษาไม่ตั้งใจเรียน ไม่สนใจเรียน และมีความคิดว่า เรียนวิชานี้เพียงเพื่อให้ผลสอบผ่านเท่านั้น นอกจากนั้นค่าของคะแนนเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษา 3 ของนักศึกษาแต่ละคน จากวิทยาเขตเดียวกันมีค่าคะแนนใกล้เคียงกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ทำการทดสอบมีลักษณะการเรียนรู้อะไรและสิ่งแวดล้อมใกล้เคียงกัน ทำให้คะแนนมีลักษณะไม่แตกต่างกันมาก

2. ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3 มีความสัมพันธ์กันในทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -0.0970 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งพฤติกรรมการสอนของครูออกเป็น 2 ประเภท คือ พฤติกรรมการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง กับพฤติกรรมการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เมื่อพิจารณาจากคะแนนการรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูพบว่า นักศึกษารับรู้ว่า ครูมีพฤติกรรมการสอนทั้ง 2 ประเภท แต่ครูใช้วิธีการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางมากกว่าวิธีการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง สำหรับวิธีสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางนั้นจะเน้นในเรื่องเนื้อหา ความรู้ความจำ ความเข้าใจ จากการที่ครูใช้วิธีการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางมาก ทำให้นักศึกษาไม่มีทักษะในการแสดงความคิดเห็น การอภิปราย การแก้ปัญหา ฯลฯ และเนื่องจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3 ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ในทุก ๆ ด้าน เช่น ความรู้ ความเข้าใจ การวิเคราะห์ การนำไปใช้ การแก้ปัญหา เป็นต้น ซึ่งจากสภาพการสอนเช่นนี้จะมีผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาของนักศึกษาในด้านความรู้ ความเข้าใจ แต่ไม่สามารถพัฒนาให้นักศึกษามีพฤติกรรมที่สูงกว่าความรู้ความเข้าใจได้ จากการวิจัยของ วิรัช กลิ่นสมบูรณ์ (2530 : 64) และจากประสบการณ์ของผู้วิจัย ซึ่งสอนวิชาสังคมศึกษาในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีทักษะ

ในการแก้ปัญหา การแสดงความคิดเห็น และการอภิปราย ผลการวิจัยของ ทรงพรพรรณ วายโสภา (2530 : 94 - 98) ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา ตามการรับรู้ของนักเรียนในระดับมาก ได้แก่ ความสามารถของนักเรียนในการจดบันทึก สรุปย่อและการคิดเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ นิรัตติชัย ภัทรดิลก (2530 : 95) ได้ศึกษาถึงสาเหตุของความด้อยสัมฤทธิ์ผลในการเรียนวิชาสังคมศึกษาตามการรับรู้ของนักเรียน พบว่า นักเรียนไม่สามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่เรียน และไม่สามารถตีความข้อมูลที่ค้นคว้ามาได้อย่างถูกต้องมีเหตุผล ดังนั้น ครูผู้สอนจึงควรให้ความสนใจในการใช้วิธีสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อช่วยพัฒนาให้นักศึกษาคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น

3. ผลการวิจัยพบว่า เจตคติต่อวิชาสังคมศึกษา 3 และการรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.1690 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานในการวิจัยที่ตั้งไว้ แสดงว่า พฤติกรรมการสอนของครูเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้ศึกษามีเจตคติที่ดีต่อวิชาสังคมศึกษา 3 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วี รอดแรงคำ และ อาร์ เอช ยีนี (V. Roadrangka and R. H. Yeany 1982 : 1 - 15) ที่ศึกษาถึงยุทธวิธีการสอนซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของพฤติกรรมของครูโดยหาความสัมพันธ์ระหว่างยุทธวิธีในการสอนวิทยาศาสตร์กับความสนใจ และความตั้งใจเรียนของนักเรียน พบว่า ยุทธวิธีการสอนของครูมีอิทธิพลอย่างมากต่อความสนใจและความตั้งใจเรียนของนักเรียน เรณู ผลสวัสดิ์ และ นัฐภา สรรพศรี (2526 : 27 - 31) พบว่า สาเหตุในการไม่เข้าชั้นเรียนประการที่หนึ่งเนื่องมาจากสาเหตุที่สำคัญ คือ ไม่ชอบวิธีการสอนของครู นิรัตติชัย ภัทรดิลก (2530 : 94) ทำการวิจัยพบว่า ครูไม่ใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเรียนด้วยความสนุกสนาน ครูไม่ทำให้ห้องเรียนมีบรรยากาศเป็นประชาธิปไตย นักเรียนเกิดความอึดอัดและไม่อยากเรียน สำหรับการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนนับว่า มีส่วนอย่างมากต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ และการพัฒนาเจตคติที่ดีต่อนักศึกษา สุพล วังสินธ์ (2534 : 10) ได้ให้ความเห็นว่า บรรยากาศชั้นเรียนมีอิทธิพลที่จะส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกัน ช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน

นอกจากนี้ยังมีผลการวิจัยหลายเรื่องที่ศึกษาพบว่า หลังจากนักเรียนเรียนวิชาสังคมศึกษาโดยวิธีสอนต่าง ๆ แล้ว นักเรียนมีเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษาสูงขึ้น ดังเช่นสุนทรียา เปรมวาริ (2522 : 60) รัชฎาภรณ์ กรุณยาวงศ์ (2525 : 67 - 68) นงลักษณ์ น้ำฟูต (2526 : 67) และฟลอเรนซ์ วาเลน สเตลีย์ (Florence Valene Staley 1991 : 1632 - A) พบว่า หลังจากการสอนสังคมศึกษาด้วยวิธีสอนแบบต่าง ๆ แล้ว นักเรียนมีความสนใจ ตั้งใจเรียน กระตือรือร้นต่อการเรียนมาก นักเรียนสนุกสนานให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม เป็นอย่างดี และมีเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษาสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับอาร์เธอร์ เค. เอลลิส และคณะ (Arthur K. Ellis and Other 1991 : 63) ที่กล่าวว่า การใช้กลวิธีสอน หลาย ๆ วิธี สามารถปรับปรุงเจตคติของนักเรียนที่มีต่อวิชาสังคมศึกษาให้ดีขึ้นได้ อาจกล่าวได้ว่า พฤติกรรมการสอนของครู ไม่ว่าจะ เป็นการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางและการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียน และบรรยากาศชั้นเรียนล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาและ เสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาสังคมศึกษา ถ้านักเรียนยอมรับ มีความพอใจต่อวิธีการสอนของครู ย่อมทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา มีความรู้สึกต่อวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีความสำคัญ มีประโยชน์ จึงให้ความสนใจ มีความพอใจอยากรู้ อยากเห็นในสิ่งที่ครูสอน เอาใจใส่ต่อการเรียนและพยายามศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม อันจะทำให้ผลการเรียนของนักศึกษาดีขึ้น

4. เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษา 3 การรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3 พบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก ทำให้ไม่สามารถนำไปสร้างสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3 ได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3 อยู่ในลักษณะที่ซับซ้อนและผสมผสานกัน นอกจากนี้การวัดเจตคติก็ทำได้ค่อนข้างยาก เพราะเจตคติเป็นความรู้สึกหรือสภาพการณ์ที่มีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ ทำให้เจตคติไม่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3 ได้ ดังเช่นงานวิจัยของ โรเบิร์ต แวน ทริสต์ (Robert Van Trieste 1986 : 2215 - A) และจันทรพร วงศ์สิทธิ์ (2527 : 44) ที่พบว่า เจตคติเป็นตัวพยากรณ์ที่ไม่ดีสำหรับการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการที่การรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูไม่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3 ได้นั้น เป็นเพราะว่า พฤติกรรมการสอนของ

ครูไม่ได้มีผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ดังที่ จอห์น เซ็นทรา และ เดวิด พอตเตอร์ (John Cetra and David Potter 1980 : 281-282) ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอนของครูกับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนมักไม่คงที่แน่นอน และผลการวิจัยของ เจลิว บุษเนียร์ (2531 : 82) พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูเป็นตัวพยากรณ์ที่ไม่ดีสำหรับการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาจกล่าวสรุปได้ว่า เจตคติต่อวิชาสังคมศึกษา 3 และการรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูมีความสัมพันธ์ทางอ้อมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3 ของนักศึกษาเท่านั้น และเมื่อนำตัวแปรทั้งสองมาศึกษาหาความสัมพันธ์และความสามารถในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพร้อมกัน จึงพบว่า ตัวแปรทั้งสองไม่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาได้

ข้อเสนอแนะ

1. สำหรับครูสังคมศึกษา

1.1 ควรหาวิธีการ เสริมสร้างให้นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อวิชาสังคมศึกษา

1.2 ควรปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของตน โดยนำเทคนิควิธีสอนและกิจกรรมหลาย ๆ แบบมาใช้ในการเรียนการสอนให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงเนื้อหาวิชา และความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักศึกษาเป็นสำคัญ

1.3 ควรใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธีควบคู่กันไป โดยเฉพาะวิธีสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

2. สำหรับผู้บริหาร

2.1 ควรปรับปรุงหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา โดยเฉพาะวิชาภูมิศาสตร์ที่เน้นทางด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้ตรงกับสาขาที่นักศึกษาเรียน และสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้

2.2 ควรสนับสนุนและให้ความสำคัญกับวิชาสังคมศึกษา โดยสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เน้นวิธีสอนที่พัฒนาทักษะสืบสอบ เช่น การฝึกการใช้เหตุผล การใช้ข้อมูลต่าง ๆ การนำเอาปัญหาในชีวิตประจำวันเข้ามาสอน และการเน้นทักษะต่าง ๆ เพื่อความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษา

3. สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 3.1 ควรมีการศึกษาเจตคติของนักศึกษาที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีสอนที่
แตกต่างกัน
- 3.2 ควรศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการสอนของครูสังคมศึกษา
- 3.3 ควรศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
ในสถาบัน เทคโนโลยีราชมงคล